

CAPUT V.

De restitutione famae denigratae per detractionem.

QUEST. I. Necessariae est famae laesae restitutio ad statum aeternum obtinendam? RESP. Adiacent omnes. Quoniam non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Porro non minus est necessaria restitutio famae quam pecuniae. Si alium infamasti etiam bona fide, vel inadvertenter, continuo ac relictis ejusdem infamacionem, lege justitiae, nedum charitatis, ut aliqui contendunt, astringeris ad restitutionem: quoniam si praecessit res accepta, sequi restitutorio debet.

II. Restitutio haec omni meliori quo fieri modo potest scienda est. Restitui primum haec fama debet coram auditoribus quibus revelatum delictum est: & simul si potest, coram auditoribus mediatis, seu illis quibus immediate detractoris auditores narravit. Ne multa detractor tenetur quoad potest omne detrimentum proximum sui reparare. Quare si Sempronio imposuisti sortum, vel aliud delictum, ob quod ad tribunal traductus plura expendit ut se defendat: omnia haec compensare damna astringeris: quia haec per se consequuntur infamiam a tua detractione verum, si fuerit omnino occultum: quia quando occultum crimen est, nil damni iuratori: ergo omnia damna proficiuntur ex tua injusta detractione.

III. QUEST. II. Mortuus detractor transit ad heredes debitum restitutionis? RESP. Restituentem famae onus cessat detractoris morte. Restitutio vero damnorum, quae diffamacionem consequuntur, ad heredes transit. Siquidem restitutio famae solam afficit personam detractoris, restitutio vero damnorum afficit bona ejusdem detractoris, quae bona ad heredes transeunt cum gravamine.

IV. QUEST. III. Quomodo sit modus restituenda famae? RESP. Qui alteri calumniam affinxit, tenetur testari se falsum dixisse. Si agnoscit simplicem attestacionem languidam, & inefficacem esse, addere juramentum debet. Difficilior est restitutio factae veri criminis manifestatione denigratae. S. Thomas 2. 2. quest. 62. art. 2. suggerit ut detractor dicat se male dixisse, vel quod injuste diffamaverit: vel si non possit famam restituere, debet ei aliter recompensare. Si vero haec restitutio ob versutum hominum malitiam nocuum sit illarum, omittenda est: sed alia via curet reparationem oblata effecerit diffamatum. Nunquam mendacium dicere debet ut famam restituat. Salmanticenses cum aliis docent, posse detractorem asserere se dixisse falsum: quia ejusmodi asseritio non continet mendacium. Finge detractorem velle mentiri in famae restitutione: alia ne expressione uti potest, quam asserendo se dixisse falsum, dum verum crimen narravit. Pulsis itaque mendaciis ille feligatur modus qui

apriori iudicatur ad famam restituendam.

V. QUEST. IV. Occurruntne cause quae a restitutione famae excusent? RESP. Plures assignant Theologi. 1. est quando detrahitio fuit absque culpa, ut si peccatum fuit publicum, immo tunc non est detrahitio. 2. cum detrahitio fuit tantum contra charitatem, sola enim justitiae lesio onus infert restitutionis. 3. si peccatum detractoris veniale fuit. 4. si detractionem consecuta non sit infamia. 5. si crimen quod tu narras, erat iam publicatum, aut brevi erat publicandum. 6. si auditores fidem non adhibuerint detractioni: aut si infamatus iam erat, antea de tali crimine diffamatus. 7. impossibilitas restitutionis. Haec sunt generales cause quas Theologi assignant ad excusandum detractorem a debito restitutionis.

VI. Si in restituenda fama periculum sit vel animae, vel vitae temporalis, vel servitutis, reclusionis alicujus membri, aut famae, non urgere praecipuum restitutionis, communitur Theologi docent, cum fama sit bonum inferioris ordinis ipsa vita. Si tamen diffamatus in eodem vitae, aut servitutis periculo reperiretur, tunc detractor tenetur etiam cum vitae, vel servitutis periculo deberet famam restituere: quia in pari causa innocens reo preferendus est. Crimen capitale imposuisti proximo, qui propterea pena mortis plectendus est: in hoc casu cum periculo vitae pandere veritatem astringeris. Potiori jure subeunda est moderata pecuniaria iactura, quando necessaria est ad famae restitutionem. Si infamatus alii via recuperavit famam suam, ad nihil detractor tenetur. Similiter quando oblivione antiquata infamia sit, liber a restitutione detractor est.

VII. Quando restitui fama nequit, compensari pecunia debet, si fieri potest, ut S. Thom. 2. 2. quest. 62. art. 2. ad 1. docet. Nec admitenda est mutua compensatio in famae restitutione, sicut in pecuniis. Duo se mutuo infamarunt. Unus recusat famam restituere; alter nequit uti compensatione: quoniam haec compensatio non restituit famam denigratam, sicut eventus in pecuniis. Ergo actio vindictae est. Praeterea lex evangelica vetat ne maledictum pro maledicto reddamus; immo jubet ut in bono vineamus malum, & mutuum faveamus benevolentiam. Reciproca dumtaxat amicitia remittere ambo sibi possunt injurias illatas.

VIII. Recentiores plures docent, te infamatum a Petro, si is restitueret famam nostram, posse uti compensatione, nempè surpritendo Petro tot pecunias quae equivalent tuae famae laesae. Haec opinio falsa est. Quis enim est justus iudex quantitas pecuniae accipiendae pro famae laesae compensatione? Ipse infamatus? Ipse iudex erit in propria causa? Lege tom. 4. lib. 10. diff. 2. c. 13.

CAPUT VI.

Fauca perstringuntur de nono, & decimo mandato.

I. Quamvis in explicatione sexti, & septimi mandati de duobus postremis aliqua dicta sint, lubet nihilominus pauca obiter addere. Nono precepto alienae uxoris concupiscentia vetatur. Non concupisces uxorem proximi tui, Deut. 5. Uxoris alienae nomine omnes libidines prohibentur. Decimo prohibetur concupiscentia rerum. Additur enim ibi, non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, & universa quae illius sunt.

II. Concupiscentia altera bona, quae a Deo est, quaeque rationis regimine, & terrena, & in primis caelestia appetit. Transite ad me omnes qui concupiscitis me. Eccl. 24. Concupiscite sermones meos: Sup. 6. Altera concupiscentia mala, quae triplex est, ut S. Joannes ait epist. 1. Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitae; quae non est ex Patre, sed ex mundo est.

III. Concupiscentia uxoris alienae tum peccatum est, inquit Catechismus Tridentinus, cum animus vel assentitur, vel non repugnat. Ipsa enim non repugnantia peccatum est, quatenus interpretatur consentus reputatur. Quare falsa est illi florum opinio quae defendit, concupiscentia sensus demulcente, & animum tentante, sicutum esse negatorem se habere.

IV. Sacramento Baptismatis abstergitur ab anima omne id quod propriam peccati rationem habet; ipsa tamen concupiscentia, quae materia peccati dicitur, & radix, seu fomes remanet in regeneratis ad certamen, & coronam. Nam qui legitime certaverit, coronabitur, ut Concil. Trident. sess. 5. declarat.

V. Qui rem alienam contra justitiam, & voluntatem domini desiderant, peccant contra decimum mandatum. Nec adeo ratum est hoc desiderium peccatum praesertim in divitiis, qui amplificare patrimonia, augere divitias vehementer percipiunt; & ideo ex his pravis desiderijs incidunt in laqueos diaboli.

VI. Tandem ad pleniorum Decalogi intelligentiam advertendum est, quod sicut caetera mandata, quae dum vitium vetant, oppositum virtutem praecipunt; sic hoc ultimum, dum injusta desideria vetat, jubet ut voluntatem nostram, & appetitiones supremam divinae voluntati subjiciamus, & sursum desideria nostra erigamus, ut ad Tit. 2. S. Paulus ait: Ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobrie, iuste, & pie vivamus in hoc saeculo, & adventum gloriae magni Dei. Haec passio pondera, & desideriorum sarcinas nobis reliquit Servator noster divinus, ut veluti pretii, & fidei, ad ipsum imploranda auxilia, & gratias continenter accedamus, quemadmodum ille ipse explicat his verbis: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos. Jugum meum suave est. Matth. 11.

Tom. I.

LIBER VII.

IN QUINQUE ECCLESIAE PRÆCEPTA.

DISSERTATIO I.

De Festorum Sanctificatione.

CAPUT I.

Recessentur propositiones damnatae.

I. Praeceptum servandi festa non obligat sub mortali, sepositis scandalo, si absit contemptus. Est 52. Innoc. XI.

II. Satisfacit praepcepto Ecclesiae de audiendo Sacro qui duas ejus partes, immo quatuor simul a divinis versu celebrantibus audit. Est 53. ejusdem.

CAPUT II.

Propositiones laxae plurimum Casuistarum.

I. Verè impletur audiendi Sacri praepceptum, illud ex contemptu audiens. Ergo a fortiori cum intentione non satisfaciendum. Thomas Sanchez in Decal. lib. 1. c. 13. num. 3. pag. 65. edit. Parm. 1723.

II. Colligo, posse te brevissimo temporis intervallo Missam audire, si quatuor, v. g. altarium variae Missae proportionata temporis anterioritate se celebrentur, ut dum una inchoatur, secunda ab Evangelio tunc in consecrationem procedat, tertia a consecratione in consumptionem, quarta denique a consumptione usque ad terminum. Ita ille (Antonius Efcobar) & novissimè Gesualdus in Theolog. Moral. tom. 1. tract. 17. cap. 2. n. 16. Unde patet quam parum modestè locuti sunt Turrianus in select. disp. 16. dub. 7. & Ledesma part. 1. cap. 27. post 5. conclusio-nem, qui hanc affirmativam sententiam im-probabilem vocant. Est enim satis probabilis. P. Antonius Diana tom. 2. operis coord. ref. 29. pag. 166. edit. Venet.

III. Dominicus qui habet oratorium, non tenetur rogare, aut ullo expendio conducere Sacerdotem qui faciat sacrum sibi non valenti adire Ecclesiam. P. Georgius Gobat tract. 5. num. 350. pag. 252. edit. Venet.

IV. Prædictum festum nisi nimio potu valetur, dicitur, ut nequirem altero die ad eam sacram subire, hancque impotendam oriturum pravi. di. Resp. Tamen per se susceptio patrocini-um luronum; attamen illum de quo proponitur haec quaestio, excuso a mortali, inquantum præcisè ponit impedimentum Sacri de jure audien-di, di die sequenti. Idem Gobat loc. cit. n. 425. pag. 256.

V. Dico 2. Nemo obligatur prædictè festi, non ponere impedimenta Sacri postredie au-dienti. Sic docui cit. cap. 27. n. 35. cum Sua-riq.

R 2

